

1. Referentie

Referentie	D'Haenens, L., van Summeren, C. & Saeys, F. (2003). Marokkaanse en Turkse jongeren in Nederland en Vlaanderen gaan digitaal. De rol van etnisch-culturele positie bij de toegang tot en het gebruik van ICT. <i>Migrantenstudies</i> , 19, (4), 201-214.
Taal	Nederlands
ISSN	01695169
Publicatievorm	Tijdschriftartikel

2. Abstract

Dit onderzoek gaat na wat de invloed van de etnisch-culturele positie van Turkse en Marokkaanse 12- tot 19-jarigen in Nederland en in Vlaanderen heeft op de toegang, het bezit van en het gebruik van ICT is. Hiervoor werden in 2001 322 allochtone jongeren in Nederland en in 2002 488 Vlaamse allochtone jongeren schriftelijk bevraagd in klasverband. De invloed van etnisch-culturele positie (de mate waarin jongeren zich vereenzelvigen met herkomst- en gastland), religieuze betrokkenheid en taalbeheersing op het bezit van PC met internetverbinding en het gebruik ervan wordt onderzocht.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Media
Trefwoord(en)	ICT, interculturaliteit, mediabezit, mediagebruik

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Leen D'Haenens Departement Communicatiewetenschappen Faculteit Sociale Wetenschappen K.U.Leuven Van Evenstraat 2a 3000 Leuven Tel: 016/ 32 32 20 Fax: 016/ 32 33 12 ann.willems@soc.kuleuven.be http://www.kuleuven.be/facdep/social/com/index.htm Frieda Saeys Vakgroep communicatiewetenschappen Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen UGent Korte Meer 7-9-11 9000 Gent Tel: 09/ 264 68 90 Fax: 09/ 264 69 92 monique.dedain@ugent.be http://www.psw.ugent.be/comwet/ Cindy van Summeren

	Departement Communicatiewetenschap Faculteit der Sociale Wetenschappen Radboud Universiteit Postbus 9104 6500 Nijmegen Nederland Tel: +3124/ 361 62 36 Fax: +3124/ 361 17 98 bureau@socsci.ru.nl http://www.ru.nl/socialewetenschappen
--	--

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	In welke mate hebben naast socio-demografische factoren, religie, taalbeheersing en etnisch-culturele positie een invloed op het interactief mediabezit en –gebruik van allochtone jongeren?
Hypothesen	Etnisch-culturele positie heeft een invloed op toegang, bezit en gebruik van ICT.

6. Methode

Onderzoeks-methode	Kwantitatieve bevraging via schriftelijke vragenlijst afgenomen op school
Onderzochte groep	322 12- tot 19-jarigen van Turkse en Marokkaanse afkomst uit Nederland 488 12- tot 19-jarigen van Turkse en Marokkaanse afkomst uit Vlaanderen 98 autochtone Nederlandse en 166 autochtone Vlaamse 12- tot 19-jarigen
Bereik	Internationaal (Vlaanderen en Nederland)

7. Resultaten

Religiebeleving	Marokkaanse jongeren zijn meer religieus betrokken dan Turkse jongeren en gaan meer op zoek naar informatie over religie op het internet. Hoe lager de sociaal-economische status, hoe religieuzer men is en hoe vaker men op zoek gaat naar informatie over religie op het net.
Socio-culturele positie	Socio-culturele positie is de mate waarin jongeren zich aangetrokken voelen door land van herkomst en ontvangstland. Marokkaanse jongeren zijn doorgaans meer betrokken met hun land van herkomst dan Turkse jongeren. Niettemin woont meer dan 70% van de Turkse en Marokkaanse jongeren graag in Nederland, tegenover slechts 55% van de Turkse en 60% van de Marokkaanse jongeren in Vlaanderen. Hoe meer jongeren zich betrokken voelen met het land van herkomst, hoe meer informatie men over dit land probeert te vergaren. Turkse jongeren doen hiervoor vaker beroep op de audiovisuele- en printmedia, Marokkaanse jongeren via contacten met vrienden, familie, ...
Taalgebruik	Turkse en Marokkaanse jongeren in Nederland spreken vaker Nederlands thuis dan Turkse en Marokkaanse jongeren in Vlaanderen. De ouders van Turkse en Marokkaanse jongeren in Nederland zijn meer het Nederlands machtig dan de ouders van Turkse en Marokkaanse jongeren in Vlaanderen.
ICT-bezit	Allochtone jongeren beschikken minder vaak over een PC met internetaansluiting in gemeenschappelijke woonruimten of op school dan autochtone jongeren, zowel in Nederland als in Vlaanderen. Niettemin beschikken Turkse of Marokkaanse jongeren vaker individueel, op hun slaapkamer, over PC en/of kabel aansluiting. Deze kamer wordt echter vaker gedeeld met broer of zussen, waardoor er toch eerder sprake is van collectief bezit. Belangrijkste factoren voor ICT bezit zijn gender en opleiding: jongens en hoger opgeleiden bezitten vaker ICT. Taalbeheersing en socio-culturele positie hebben geen invloed op ICT-bezit. Religiebeleving heeft alleen een invloed bij Turkse jongeren: hoe religieuzer, hoe vaker in het bezit van een PC. Bij Vlaams-Marokkaanse jongeren is leeftijd belangrijk (hoe ouder, hoe vaker in het bezit van een PC). In Nederland is onder Marokkanen sociaal-economische positie van belang: hoe hoger, hoe meer bezit.
ICT-gebruik	Gemiddeld gebruiken de ondervraagde jongeren 57 minuten per dag de PC. Marokkaanse jongeren besteden iets minder tijd aan computeren. Allochtone jongeren maken vaker gebruik

	van de PC in het bijzijn van broers en zussen dan autochtone jongeren. Deze spenderen vaker tijd voor het PC-scherm in de aanwezigheid van hun ouders. Ongeveer acht op de 10 jongeren maakt gebruik van internet en e-mail. In Vlaanderen ligt dit beduidend hoger. Waarschijnlijk is de latere bevraging in Vlaanderen (ongeveer één jaar later) hiervan de oorzaak. Religiebeleving heeft alleen een effect op het ICT-gebruik van Turkse jongeren: hoe religieuzer, hoe vaker ICT-gebruik. De belangrijkste factor is echter ICT-toegang.
PC- en internettoepassingen	Autochtonen gebruiken meer en intensiever PC- en internettoepassingen dan allochtonen. Autochtonen doen dit vaker thuis. Belangrijker factoren dan etniciteit zijn sociaal-economische positie en opleidingsniveau. Chatten is zowel onder allochtonen als autochtonen veruit het populairst. Autochtonen gebruiken de PC en het internet vaker ter ontspanning, terwijl Turkse en Marokkaanse jongeren het internet vaker gebruiken ter informatie van situaties in zowel het herkomst- als ontvangstland. Ze zijn bijgevolg breder georiënteerd. Allochtonen maken vaker gebruik van het internet in het publieke domein (bib, school of internetcafé), omdat hier internet gebruikt kan worden buiten de sociale controle van familieleden om.
Mediacontext	Er kunnen drie vormen van mediagebruik onderscheiden worden: ICT, visuele en audiomedial. Jongens zijn meer ICT gericht, terwijl meisjes vaker gebruik maken van audiovisuele media. Ook jongeren die meer betrokken zijn op het land van herkomst zijn audiovisueel ingesteld. Turkse jongeren en religieus betrokken jongeren maken vaker gebruik van audiovisuele media in de eigen taal. Allochtonen zoeken vooral informatie over toekomstmogelijkheden, Marokkaans/Turkse muziek en nieuws uit het land van herkomst.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

De digitalisering van de leefwereld van jongeren, zowel allochtone als autochtone, is stilletjesaan een feit. Bovendien zijn ICT's een integraal deel van de westerse informatie- en kennismaatschappij. ICT kan bijgevolg een belangrijke rol spelen in de integratie van allochtone minderheden in de maatschappij. In dit artikel rapporteren Leen d'Haenens, Cindy van Summeren en Frieda Saeys, respectievelijk verbonden aan de vakgroepen communicatiewetenschappen van de K.U.Leuven, de Radboud Universiteit en de UGent, de resultaten van een schriftelijke, klassieke vragenlijst bij 322 Nederlandse en 488 Vlaamse Turkse en Marokkaanse jongeren tussen 12- en 19-jaar oud. Ter controle bevragen ze 98 Nederlandse en 166 Vlaamse autochtone jongeren van dezelfde leeftijd. De centrale vraag is in welke mate etnisch-culturele positie (de mate waarin allochtonen zich vereenzelvigen met land van herkomst en ontvangst) en de hier samen mee hangende factoren, religiebeleving en taalbeheersing, de toegang tot, het bezit en het gebruik van ICT beïnvloeden.

De auteurs komen tot de vaststelling dat er nog steeds sprake is van een digitale kloof tussen allochtone en autochtone jongeren. Deze kloof neemt niet zo zeer de vorm aan van ICT-bezit, als wel van ICT-gebruik. Allochtone jongeren kunnen evenveel beschikken over ICT (PC en internetaansluiting) als autochtone jongeren, maar onder verschillende omstandigheden. Zo beschikken allochtone jongeren vaker over een pc met internetaansluiting op hun slaapkamer, terwijl autochtone jongeren vaker over een pc met internetaansluiting beschikken in de gemeenschappelijke woonruimten. Allochtone jongeren moeten vaker hun kamer delen met broers en/of zussen, waardoor het pc-gebruik in allochtone families vaker een collectief gebruik is. Het delen van dezelfde computer leidt ook tot een kortere gebruikersduur van de computer (vooral onder Marokkaanse jongeren). Autochtone jongeren mogen dan wel vaker een pc hebben in de collectieve woonruimten, ze gebruiken die echter wel meer op individuele basis, wat ook resulteert in een langere gebruikersduur. Allochtone jongeren die gebruik willen maken van de anonimiteit van de virtuele wereld zijn daarom meer aangewezen op ICT mogelijkheden op school, in de bib en op internetcafé. Omdat Vlaamse scholen minder uitgerust zijn met ICT en omdat de ICT-infrastructuur van Vlaamse scholen minder vaak bruikbaar is na de schooltijden, maken Vlaamse allochtone jongeren, vaker dan Nederlandse allochtone jongeren, gebruik van het internetcafé.

Allochtoon en autochtoon gebruik van ICT verschilt niet alleen in plaats en duur. Ook in toepassingen verschillen allochtone en autochtone jongeren. Zowel allochtone als autochtone jongeren maken het meest gebruik van de interactieve en communicerende mogelijkheden van ICT (chat, fora, ...). Autochtone jongeren

hebben echter een meer consumptieve houding ten opzichte van ICT, gekenmerkt door spelletjes en ontspanning. Allochtone jongeren hebben een bredere oriëntatie en gebruiken het internet meer om informatie op te zoeken van herkomst- en ontvangstland, om te communiceren met mensen uit hun herkomstland,Meisjes maken vaker gebruik van de communicatiemogelijkheden van het internet, terwijl jongens vaker geïnteresseerd zijn in de technische aspecten. Meisjes blijken eveneens meer gericht op audiovisuele media, terwijl jongens sterker gericht zijn op interactieve media. Tenslotte maken Turkse jongeren vaker gebruik van audiovisuele – en printmedia als informatiebron dan Marokkaanse jongeren. De auteurs verklaren dit doordat Turkse traditionele media veel gemakkelijker te verkrijgen zijn in Vlaanderen en Nederland dan Marokkaanse media.

De etnisch-culturele positie van jongeren speelt echter geen enkele verklarende rol in de toegang tot, het bezit en het gebruik van ICT. Ook taalbeheersing speelt nauwelijks een rol. Alleen een grotere religieuze betrokkenheid wakkert de belangstelling voor het internet als bron van religieuze informatie aan.

Concluderend stellen de auteurs dat er meer onderzoek nodig is naar de rol van ICT in cross-etnische segregatie en/of uitwisseling tussen etnische groepen.